

Ljudski tednik.

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Cena za Jugoslavijo: 20 Din za celo leto.

Za inozemstvo 50 Din za celo leto.

Posamezne številke stanejo po 1 Dinar.

Uredništvo in upravništvo:

Ljubljana, Sodna ulica šte. 5.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

== Rokopisi se ne vračajo. ==

Politika svobodnih rok.

Dr. Korošec in tovariši, ki se danes imenujejo Slovenska ljudska stranka, so se polastili na prevarljiv način politične moči, ki jo je dal zgodovinski razvoj v roke slovenskemu narodu po prevratu l. 1918 kot enakopravnemu članu v družini jugoslovanskih narodov, lasteč si pri tem na demagoški način zasluge mož, ki so si te zasluge pred njimi pridobili v mnogo težavnejših razmerah za slovenski narod zlasti na gospodarskem polju.

To bi sicer ne bila za slovensko ljudstvo posebna nesreča — da si kaže to dejstvo sedanje voditelje SLS v malo simpatični luči, — ako bi znali ti voditelji politično moč, ki so jo prejeli na prevarljiv način iz rok ljudstva, tudi uporabiti za njegove koristi in potrebe.

Dogodki zadnjih petih let pa so nam pokazali, da so popolnoma zanemarili svoje dolžnosti, ki so izvirale iz zaupanja zapeljanega naroda. Nočemo govoriti o motivih, ki so jih vodili pri tem, za nas so merodajna samo dejstva, ki kriče do neba. Kadarkoli se je odločevala usoda slovenskega naroda v zadnjih letih, vselej smo videli, da voditelji SLS niso bili na svojem mestu, vselej smo videli, bodisi veliko kratkovidnost ali neodločnost, bodisi osebnost ali koritarska stremljenja ne glede na koristi splošnosti.

Neodločnost vodilnih politikov SLS je zakrivila sramotni izid koroškega plebiscita, neodločnost njihova je vplivala tudi na določevanje meja v slovenskem Primorju. Njihova kratkovidnost in nesposobnost je pomagala ustvariti trajen kamen spodtike med jugoslovanskimi in sosednimi narodi, ki bo najbrže naše

zanimce veljal potoke krvi. Navedeni primer je eden izmed najgorstasnejših, nešteto pa je tudi drugih slučajev, katerih posledice so sicer manj občutne, vendar pa dovolj težke za slovenski narod.

Osebna in koritarska stremljenja sedanjih voditeljev SLS pa so preprečila, da si slovensko ljudstvo v prvih časih svoje nove države ni izgradilo lastne samostojne samouprave, da so uničili tudi one ostanke lastne slovenske samouprave, ki jih je priborilo ljudstvo pod Avstrijo slabega spomina, da niso do danes še nikdar ničesar storili za obnovo te samouprave in da še danes onemogočajo tisto samoupravo, ki jo je v danih razmerah mogoče doseči.

Ali naj spominjamo na tiste čase, ko so razbijali deželno avtonomijo, ko so razpuščali občinske odbore in nastavljali gerente samo za to, da so svojim agitatorjem pomagali do korit in da so se pod pretvezo rodoljublja prikopali do politične moči?!

Ljudstvo ni krivo; množice so verjele obljubam, neprestanemu napolcevanju in sramotanju vseh tistih oseb, ki niso trobile v rog dr. Koroščeve SLS in ki niso imele prilike, da bi se branile.

Ko pa je začelo ljudstvo spregledovati, so vrgli vanj novo frazo o avtonomiji, o isti avtonomiji, ki so jo voditelji sami izigrali za svoje osebno-strankarske namene. Obljubili so ljudstvu, da bo popolnoma samostojno sklepalo o lastnih zadevah, povedali pa niso, da je bilo vse njihovo delo usmerjeno do tedaj tako, da na ustvarjeni podlagi obstoječih razmer tega, kar obljubujejo, ne morejo izvesti.

Razvoj dogodkov je tudi pokazal, da tega ne zmorejo. Izkazalo

se je, da so bile vse njihove obljube prosta demagogija, ki je imela edini namen obdržati voditelje SLS na površju.

Kljub temu so si znali pridobiti od svojih zaupnikov pravico do politike prostih rok. Izgledalo je, kakor da pomenja ta sklep zaupnikov SLS olajšanje prehoda voditeljev SLS k politiki pozitivnega dela. Zaupniki SLS niso mogli pred javnostjo obsoditi dela svojih voditeljev, pač pa so jim nudili možnost preokreta za vožene politike.

Vsako upanje v tem zmislu se je izkazalo kot prazno. Voditelji SLS izrabljajo pooblastilo svojih zaupnikov dalje za demagoško varanje ljudskih množic. Vse njihovo delo v narodni skupščini kaže, da jim ni za ljudske dobrobiti, pač pa edino zato, da kujejo iz ljudske nezadovoljnosti svoj politični kapital.

Razna znamenja kažejo, da se bodo v tej špekulaciji vračunali. Ljudstvo rabi kruha, dela, zaslužka, znosnega življenja. Ljudstvo postaja sito brezplodnega hujskanja, ker spoznava, da vodi samo pozitivno delo do konsolidacije nezdravih gospodarskih razmer.

Ta pojav ni samo specielno slovenski, opaža se tudi po drugih državah. Voditelji SLS so seveda slepi in kratkovidni, kakor so bili vsa leta po prevratu, in zato tudi teh pojavov ne vidijo.

Oni vodijo politiko prostih rok, sedaj s pooblastilom svojih zaupnikov. Vodili so jo tudi prejšnja leta, po prevratu, pred konstituantno in v konstituenti. Takrat niso nikdar vprašali za ljudsko mnenje.

Takrat so nosili vso odgovornost sami, sedaj so bili toliko previdni, da so del odgovornosti odvalili tudi na svoje dekretirane zaup-

nike. To je bila samo njihova stran-karsko-politična poteza.

Toda njihova dosedanja dela nam dokazujejo, da se bodo s svojo politiko prostih rok vrnili pred svoje volilce tudi praznih rok.

Politično moč, ki so jo imeli, so zapravili s svojo absolutno nesposobnostjo. Zato se pa tudi že mašuje nad slovenskim ljudstvom njihova politika prostih rok.

Gotovo je, da bo slovensko ljudstvo prej ali slej spoznalo, da ne gre vera lepim besedam, ampak predvsem dejanjem. Ko se bo to zgodilo, bo tudi odklenkalo politiki praznih rok dr. Korošca in tovarišev, — praznih rok za slovensko ljudstvo!

Obnovitev zveze z Rusijo.

V naših diplomatičnih in političnih krogih se že dalje časa razpravlja o potrebi in možnosti obnove diplomatskih in seveda tudi gospodarskih zvez z Rusijo. Pretekli teden je baje naš ministrski svet o tej zadevi že tudi resno razpravljali in je zunanji minister dr. Ninčič po časopisnih vesteh podal o tem vprašanju obširno poročilo. Odločitev v naši vladi še ni padla, ker obstoje glede obnove odnošajev v krogih naše vlade še razdvojen mnenja.

Resnica je, da se Rusija počasi konsolidira in da so čimdalje redkejša ona grozne vesti iz obširne slovanske države, ki so gotovo dobo preplavljale ves svet. Rusija ni nikakor več tako boljševiška in krvava, kakor je bila, in se vrača polagoma, toda sigurno, k rednemu gospodarstvu. Res je, da so v njej na krmilu še vedno ljudje, ki so ustvarili v Rusiji komunistično republiko, tekom časa in pod silo gospodarskih potreb pa ponehuje silni komunistični pritisk, ki ga je uvedla krvava boljševiška revolucija.

Poročila zadnjega časa govore, da se Rusija nahaja na poti socialnega in gospodarskega ozdravljenja, da postaja konsolidirana pravna država. Iz tega izvira, da tudi za našo državo ni več nobenega tehtnega vzroka, da bi se še nadalje izogibali diplomatskim in prijateljskim odnošajem z Rusijo, tembolj, ker iščejo zvez z Rusijo tudi druge evropske države, četudi nekatere morebiti za sedaj samo še na gospodarskem polju.

Mi imamo pa kot slovanska država še tem manj povoda, da bi se še nadalje izogibali obnovitvi dobrih odnošajev z Rusijo, ker moramo že iz zunanje-političnih vzrokov iskati

prijateljev tam, kjer je možnost, da jih najprej dobimo. Jugoslavija nima mnogo prijateljev in gotovo je, da nam more nova Rusija postati ravno tako ali pa še bolj odkritosrčen prijatelj, kakor je bila bivša carska Rusija, ki je dostikrat zasledovala pod krinko slovanstva zgolj sebične in imperialistične namene.

Sedanja Rusija gotovo nima na Balkanu nobenih osvajalnih namenov in od ožjih stikov z njo bi mogla imeti naša država samo koristi. Prej ali slej bo došlo tudi do popolne vzpostavitve odnošajev med novo Rusijo in drugimi evropskimi državami in prav nikakega povoda nimamo, da bi morali biti med zadnjimi, ki bi morali vzpostaviti te odnošaje.

Nevarnosti boljševizma se nam ni treba bati. Ruski narod je preстал ogromen krvav krst, iz katerega prihaja preroben in trdo preizkušen z željo po gospodarski obnovi svoje domovine. Silne, prebujene eneržije, ki tvorijo neizčrpne zaklade v ruskem narodu, bodo mogoče v dohodni dobi popravile to, kar je uničila krvava revolucija, in tedaj bo Rusija zopet država, ki bo imela v društvu evropskih narodov prvo besedo, kakor nekdaj.

Z ozirom na to bi se morala uravnavati tudi naša politika. Jugoslovanska vlada se sicer že dalje časa pripravlja na obnovo odnošajev z Rusijo. Zdi se, da v njej tudi že prevladuje struja, ki zagovarja to zbližanje.

Velike poplave v Sloveniji.

Po izpremembi vremena, ki je imela za posledico mnogo deževja, so se v gorah začele tajati velike množine snega, vsled česar so vode v divjih hudournikih bruhnile v doline. Sava in njeni pritoki na Kranjskem, Savinja in Dravinja na Štajerskem so narastle v veletoke. Velik del Slovenije je postal pretekli teden žrtev poplave, ki je povzročila že velikansko škodo. Železniški promet na Gorenjskem je deloma ustavljen. V Bohinju je voda poplavlila vso dolino in odnesla s seboj velike zaloge lesa. Pri Podnartu se je voda zajedla v železniško progo ter jo pretrgala. Voda je podirala kozolce, lomila drevje, odnašala lesna skladišča, žage in mline. V Kranju je Sava narastla skoraj do železniške proge. Na obširnem stavbišču Gašpetu, kjer še gradijo tekstilne tovarne, so valovi odnesli velike množine cementa, lesen strešni stol, ki je bil že gotov. Škodo cenijo na 1 milijon kron.

Škoda, ki jo je poplava napravila na Gorenjskem, je ogromna.

V petek je Sava pričela padati in do večera je padla več kot za meter. V gornji Kokrški dolini je odnesla Kokra več mostov, v Bohinjski dolini pa skoro vse mostove. Kolikor je znano, so v Bohinjski dolini utonile tri osebe. Lesnemu trgovcu Kuraltu v Kranju je odnesla povodenj več vagonov lesa. Veliko škodo imata tudi lesna trgovca Dornič v Lancovem pri Radovljici in Pogačnik v Podnartu. Pri Podnartu je povodenj progo popolnoma raztrgala in odnesla približno 150 metrov nasipa. Osebni promet se vrši s prestopanjem. Tudi približno 1000 m nižje postaje Dovje je proga pretrgana ter se vrši promet s prestopanjem. Poštna uprava vzdržuje zveze deloma s prenašanjem poštne pošiljke, organizirala pa je tudi avtomobilski promet.

Obširno ljubljansko Barje je postalo veliko jezero. Ceste so deloma do 70 cm pod vodo, ki stoji visoko tudi v pritličnih hišah. Ljudje in živali mnogo trpijo. Iz mnogih hiš so se morali prebivalci izseliti in spraviti tudi živino na varno. Že 28. m. m. popoldne so bile vasi pod Vrhniko ob levem bregu obplavljene. V sredini Barja je Črna vas pod vodo. V Podpeči sta dve veliki žagi poplavljeni in je Ljubljana odnesla vse lesne zaloge. Škoda je ogromna. Barjanom je voda uničila zaloge krompirja in repe v zemlji.

Škodo, ki jo je ob svoji proggi povzročila Sava, še ni mogoče presoditi. Ravnila med Zalogo in Lazami je bila še v soboto podobna velikemu jezeru. Sava je poplavlila polja, travnike in grmičevje v širini več kilometrov. Od nedelje je voda v glavnem odtekla, vendar pa sega Sava še vedno čez bregove. V Litiji so odnesli valovi mnogo lesa in hlobov. V Trbovljah je Sava razbila leseni del mosta, ki ga bodo provizorično nadomestili z mostom na žičnih vrveh. Med Savo in Zagorjem vozijo vlaki še vedno zelo počasi, ker so tamkaj hudourniki močno izpodkopali nasip.

O velikih poplavah in povodnjih poročajo iz vseh krajev, ne samo iz vseh delov Slovenije, temveč tudi iz Hrvaške in Vojvodine.

Od Brežic dalje tvori Sava do Zagreba skoraj celo morje, iz katerega štrle tuintam posamna drevesa. Velikanski deli zemlje so pod vodo. Težko je bil prizadet južni del Zagreba. Prebivalci Savske, Trnavske, Cvijetne, Miramarske in Tratinške ceste ter Ruda in Horvata so morali ostaviti svoje domove. Mno-

gi so si rešili samo golo življenje. V selu Blata so nekatere hišice popolnoma pod vodo. Uničeni so vsi pridelki, med tem ko je živina večji del rešena. Zimska setev je uničena.

Politični pregled.

Dne 30. novembra se je zopet vršila seja narodne skupščine. Na tej seji je naznanil predsednik, da je minister za pravosodje predložil narodni skupščini naredbo o razvrstitvi uradništva. Naredba je bila izročena posebnemu parlamentarnemu odboru v študij. Minister trgovine in industrije je skupno s prometnim ministrom predložil narodni skupščini zakonski osnutek o ustanovitvi privilegirane paroplovne družbe kraljevine SHS. Predlog je bil sprejet ter osnutek izročen finančnemu odboru v pretres. Finančni minister je nadalje predložil v odobritev obračun državnih dohodkov in izdatkov za proračunsko leto 1913-14, ki se je odstopil finančnemu odboru. Nadalje je predložil finančni minister zakonski načrt o proračunskih dohodkih in izdatkih za leto 1923-24 s finančnim zakonom za to dobo, ki se je izročil finančnemu odboru. Na vrsto je prišel tudi zakon o francoskem posojilu v znesku 300 milijonov frankov. Finančni minister je prosil za nujno rešitev tega zakona. Zakon obsega samo tri kratka poglavja z utemeljevanjem, v katerem naglašja vlada, da je posojilo potrebno za nabave v Franciji. Predlog glede nujnosti je bil sprejet ter zakon izročen finančnemu odboru v pretres.

V ponedeljek je na seji narodne skupščine predsednik prečital ukaz o izročitvi kraljevske oblasti vladi, ker je kralj Aleksander odpotoval v Pariz. Nato je predsednik odredil glasovanje o nujnosti predloga, ki zahteva takojšnjo pomoč ponesrečenemu vsled povodnji v Sloveniji in v drugih pokrajinah v znesku 20 milijonov Din. Radikali, Turki in Nemci so odklonili nujnost. Minister Trifunovič je v imenu vlade izjavil, da je vlada že odredila prvo nujno pomoč v znesku 1 milijona Din. Pristal je na to, da se na eni prihodnjih sej izvoli odbor za pretres predloga o izredni pomoči za poplavljenе kraje. Nato so se izvolili člani odbora za pretres zakonskega načrta o parobrodnem društvu in o uredbi glede razvrstitve činovnikov. Člani odbora so bili določeni sporazumno na seji klubovih načelnikov.

Kakor znano, je vlada pristala na spremembo zakona o razvrstitvi uradništva v smislu nekaterih zahtev, ki so jih poslale posamezne

uradniške organizacije. Organizacije so predvsem zahtevale, naj se uradništvu puste draginske doklade v dosedanji višini ter naj se jim na ta račun izplača predajem v znesku 25 odstotkov naknadnih pristojbin od 1. septembra dalje. Vlada je to zahtevo odklonila z motivacijo, da se bodo izplačali poviški šele s 1. januarjem. Za draginske doklade v dosedanji višini pa nima potrebnih kreditov. Kar se tiče gmotnega položaja vpokojencev, je vlada pristala na to, da se jim povišajo vsi prejemki za 100 odstotkov. V dosego faktičnega zboljšanja položaja državnega uradništva bo vlada izdelala novi zakon o pobijanju draginje, ker se dosedanji ni obnesel in ni dosegel željenih uspehov. Pravosodni minister je dobil nalog, da izdela osnutek novega zakona.

*

Reško vprašanje. Listi poročajo, da se jugoslovansko-italijanska pogajanja glede Reke bližajo koncu, ki bo zadovoljil obe stranki. Rešiti se morajo le še nekatera vprašanja. Ministrski predsednik Mussolini je imel več razgovorov z reškim guvernerjem Giardinom in z jugoslovanskim poslanikom Antonijevićem. Podrobnejših poročil o rešitvi reškega vprašanja pa še ni.

Konferenca male antante v Belgradu. Med Belgradom, Prago in Bukarešto je prišlo do definitivnega sporazuma o dnevu sestanka ministrov zunanjih zadev male antante. Ta sestanek se bo vršil v Belgradu 6., 7., 8., 9. in 10. januarja 1924. Na seji se bodo razpravljala vsa vprašanja, ki se tičejo zainteresiranih držav.

Francosko-angleški sporazum. Reparacijska komisija je po povratku angleškega člana Bradburyja iz Londona sklenila, da se na podlagi člena 234. versailleske pogodbe prouči plačilna sposobnost Nemčije in da se sestavi v ta namen dva odbora strokovnjakov iz vseh zaveznških držav. Prvi odbor bo imel nalogo noiskati sredstva za vzpostavitev proračunskega ravnotežja nemške države in za stabilizacijo nemške valute, drugi odbor pa bo moral najti sredstva za oceno in vrnitev kapitala, ki je odšel iz Nemčije.

Poruhrje. Na predlog generala Degoutteja so francoske in belgijske zasedbene oblasti v Poruhrju že sedaj sklenile upravne in pomilostilne ukrepe za izgnane in obsojene osebe. General Degoutte izjavlja, da bo pasivni odpor končan, ko se bo pričelo delo v rudnikih in redni promet na železnicah v smislu sporazuma, ki bo te dni ratificiran v Berlinu in se pri-

čel nato izvajati. Za pričetek rednega prometa je določen 10. december.

Nemčija. Po brezuspešnih poizkusih sestaviti novo nemško vlado je nemški državni predsednik Ebert končno poveril sestavo nove vlade članu centra dr. Marxu, ki se mu je posrečilo sestaviti vlado. Novo nemško ministrstvo je sestavljeno kakor sledi: Kanceler Marx (katol. centrum); podkancelar in minister za notranje zadeve Jarres (nemška ljud. stranka); finance Luther (nemška ljudska stranka); gospodarstvo Hamm (bavarski demokrat); promet Oeser (demokrat); državna bramba Gessler (dem.); javna dela Brauns (katoliški centrum); prehrana v. Kanitz. Sestava novega ministrstva je bila trudapolna. Marx je ponudil mesto ministra za prehrano nemško-nacionalcu Schielu. Toda parlamentarna skupina nemško-nacionalcev se je temu uprla, radi tega so se prištali bavarske ljudske stranke in nemški nacionalisti nahajali v negotovosti radi zadržanja socialstov. Položaj je postajal vedno težavnejši in že se je dozevalo, da se bo tudi Marxova misija izjalovila. Vendar pa so dobili Bavarci iz Monakovega poziva, naj pošljejo v ministrstvo svojega zastopnika, kar je pomenjalo takoj velik korak naprej. Stranke, ki podpirajo Marxov kabinet, razpolagajo v državnem zboru z 200 glasovi od 459; gre torej za vlado manjšine, ki jo lahko vsaki čas vržejo nemško-nacionalci, socialisti in komunisti.

Crška. Iz Aten poročajo, da so sklenile vse opozicijske stranke in protivenizelisti, da se vzdržijo parlamentarnih volitev. Te stranke ne bodo postavile svojih kandidatnih list in bodo pozvale svoje pristaše, da se vzdrže volitev. Na zborovanju venizelistov je bilo sklenjeno, pozvati Venizelosa, naj se vrne na Grško.

Anglija. Danes 6. decembra se vrše v Angliji volitve v poslansko zbornico. Za te volitve je postavila konservativna stranka 495 (pri zadnjih volitvah 460) kandidatov, liberalna (pri zadnjih 514), delavska stranka (Labour party) 432 (pri zadnjih 410), ostale stranke (nacionalisti neodvisni) 21 (pri zadnjih 14) kandidatov. Izmed žensk kandidira 7 za konservativno stranko, 12 za liberalno, 14 za delavsko in 1 za stranko neodvisnih.

**Naročajte in razširjajte
„Ljudski tednik“!**

Stroški za vojsko.

Pretekli teden je finančni odbor razpravljal o proračunu vojnega ministrstva, ki je bil tudi z večino glasov sprejet.

Proračun vojnega ministrstva znaša 2,039,001.415 Din 40 par, kar je okroglo peti del celokupnega državnega proračuna. To se pravi, da gre ena petina državnih izdatkov za naše vojaštvo.

Večina tega denarja se porabi za vojaštvo na kopnem, zakaj za vojno mornarico je določena razmeroma majhna vsota 117,109.808 Din. Naše mirovno stanje je 112.600 mož, katerih prehrana stane 360 milijonov dinarjev na leto, ali povprečno 3000 dinarjev za moža. Za prehrano 36.969 konj in živine je določeno 254 milijonov 217.680 Din. Za obleko vojaštva je določenih 140 milijonov Din. Za letalstvo, tudi za pomorsko, je določenih 38,270.000 Din.

Po zakonu od 22. novembra leta 1922., s katerim je bil dovoljen kredit 800 milijonov dinarjev, se bo tudi v novem proračunskem letu porabilo 150 milijonov Din za vojne dobave, razen tega bo pa tudi na razpolago del francoskega posojila 300 milijonov frankov, ki nam je bil sedaj dovoljen.

V proračunu je izkazanih 6758 častnikov, kapelnikov, zdravnikov, živinozdravnikov in vojaških duhovnikov. 747 častnikov bo prevzetih iz vojaške akademije, 30 iz bivše avstro-ogrske in črnogorske vojske, 152 iz civilnega stanu, 74 častnikov pa bo aktiviranih oziroma reaktiviranih. K tem pride še 20 pogodbenih zdravnikov in 10 novih vojaških duhovnikov, tako da bo štel celokupni častniški zbor 7896 mož. Na vsakih 14 mož pride po 1 častnik.

Vojni minister general Pešič je v svojem eksponatu naglašal, da je leta 1912. znašal proračun Srbije za takratno mirovno stanje 32.000 mož 300.000 Din. Danes razpolagamo s 132.000 možmi, proračun znaša 2039 mil. Din, kar pomenja, da je proračun samo $4\frac{1}{2}$ krat večji kakor pa leta 1912. Sedanji proračun znaša v zlatih frankih 127 milijonov. Ako se računa 20 papirnatih dinarjev za en zlat frank, potem bi znašal proračun 2.286 milijonov dinarjev, kar pomeni, da se mora predloženi proračun zvišati še za 250 milijonov dinarjev. Zvišanje sedanjega proračuna izvira odtod, da je bil proračun že izdelan meseca aprila l. 1922. in je od tedaj narastlo število častnikov. Vendar pa sedanje število častnikov še ne zadostuje, ker jih potrebujemo še 2400.

Vojni minister je priznal, da vojaška uprava ni na višku, izjavil pa je, da je odredil sestavo komisije, ki naj bi odpravila nedostatke. Izjavil je nadalje, da niso v proračun vstavljeni potrebni krediti za povečanje mornarice in letalstva, ker se je morala upoštevati finančna možnost države. Dasi pa nimamo ofenzivnih namenov, bi bilo vseeno potrebno povečati mornarico. Glede obmejnih čet je izjavil, da so potrebne na jugu države. Premeščanja častnikov se vrše zato, ker mora po novem vojnem zakonu vsak častnik služiti dve leti na težavnejših postojankah.

Proračun vojnega ministrstva je finančni odbor sprejel z 19 glasovi proti 9 glasovom.

Volitve v Ameriki.

Spomladi l. 1924. se vrše v Zedinjenih državah severne Amerike volitve predsednika republike. Pomen teh volitev je ogromen, ker bodo stranke in kandidati nastopili pred volilci z gesli, ki se tičejo splošne mednarodne politike.

Eno izmed prvih gesel se bo tikalo društva narodov. Bogata Amerika, polna evropskega zlata in upnik vsega sveta, ni hotela vezati svoje usode po vojni z izčrpano in opustošeno Evropo. Predsednik Wilson, ki je bil poln idealizma, ni razumel razpoloženja ameriške javnosti, ko je z velikim trudom ustvaril v Parizu pakt o društvu narodov. Ta pakt se je zdel večini ameriške javnosti samo neplodonosen jarem in zato je pri volitvah propadla demokratska stranka, ki je sprejem tega pakta postavila na prvo mesto svojega volilnega programa. Pokojni predsednik Harding je kot zastopnik novega razpoloženja, ko je prišel do oblasti, zavzel glede evropskih razmer samo stališče opazovalca, pri čemer je vedno naglašal, da si mora Evropa sama pomagati iz svojih težkoč. Pri prihodnjih volitvah bo položaj nekoliko drugačen. Pokazalo se je, da vsekakor vplivajo razmere v Evropi tudi na gospodarski položaj v Ameriki, na industrijo, brezposelnost, trgovino itd. Izkazalo se je za potrebno, da Ameriki ne koristi vloga opazovalca in da bi bilo v marsikaterih ozirih boljše zanje, ako bi aktivno posegla v ureditev evropskih razmer. Že predsednik Harding je spoznal to, ko je sklical znano razorožitveno konferenco v Washingtonu. Hardingova prizadevanja so rodila seveda odpor v republikanski stranki sami, v kateri je večina odobravalna Hardingove korake, manjši-

na pa zavzela popolnoma nepomirljivo stališče in proti vsakemu posredovanju v evropskih zadevah. Republikanski stranki je grozil radi te zadeve očiten razkol. Polagoma se je javno mnenje izpreobrnilo in nesoglasje v republikanski stranki je seveda tudi pripomoglo k ojačenju demokratske stranke, ki bo šla v volitve za društvo narodov. Od demokratov je že prišel svojo kandidaturo Mac Adu, zet bivšega predsednika Wilsona in finančni minister v njegovi vladi.

Važno vlogo bo igrala pri volitvah tudi prepoved alkohola, ki ima svoje zagovornike in protivnike. Demokratska stranka bo šla v volitve z geslom za ublaženje prepovedi alkohola, o kateri pravijo njeni nasprotniki, da je radi kontrole zelo draga, da ima za posledice silno tihoanstvo, ki je tako razvito, da se bogati ljudje lahko preskrbe z alkoholom, med tem ko se ubožni zastrupljajo z najogabnejšimi pijačami itd. Republikanci se izrekajo za popolno ohranitev prepovedi alkohola. Seveda je še mnogo drugih vprašanj, za katere se bo vršil volilni boj. Tako n. pr. bo igralo važno vlogo tudi carinsko vprašanje. Republikanska stranka, ki je pravzaprav stranka veleindustrijev in bankirjev, je sprožila nedavno tudi vprašanje državne podpore industriji, ki je bila prizadevna od gospodarske krize.

Poleg kandidatov republikanske in demokratske stranke je proglasil svojo kandidaturo tudi znani tovarnar avtomobilov Ford, eden najbogatejših ljudi na svetu, ki doslej ni pripadal aktivno nobeni stranki in so smatrali samo, da simpatizira s socialisti. Ford je sklical za ta mesec že kongres svojih pristašev radi ustanovitve posebne stranke. Njegov program ima baje mnogo socialnih reform ter sodijo, da ga bo podpisala tudi socialistična stranka.

Kakor že rečeno, bo izid volitev v Ameriki velikega pomena tudi za Evropo. Za slučaj, da zmaga demokratska stranka, je gotovo, da bo Amerika zopet aktivno posegla v evropsko politiko in to bo odločilnega in vsekakor tudi blagodejnega vpliva na razvoj splošnih razmer v Evropi. Ne smemo pozabiti, da lahko Amerika kot upnica vseh evropskih držav diktira v gotovi meri svojo voljo. Ako bo opustila vlogo opazovalca, bo gotovo potem skušala vplivati z vsem pritiskom na konsolidacijo evropskih gospodarskih razmer, ki ovirajo danes razvoj svetovne trgovine in seveda v veliki meri tudi ameriške.

POLITIČNE VESTI.

+ **6 milijard davka** bomo plačali v Sloveniji, ker so zastopali od 18. marca dalje koristi Slovenije v narodni skupščini zastopniki SLS. Pred volitvami so obljubovali, da bodo davke odpravili, sedaj pa zatrjujejo, da bo plačala Slovenija več davka kakor ji gre sorazmerno in kakor ga zmore. Da tudi o avtonomiji še ni nobenega govora, je jasno, zakaj, kako naj taki poslanci, ki niti pri navadnih zakonih kakor je državni proračun, ne morejo doseči nobenih ugodnosti za svoje volilce, izvojujejo izpremembo ustave, za kar je potrebna dvetretjinska večina. SLS je kljub zaveznitvu z muslimani in Radičevo stranko, kljub paktiranju z radikalci, demokrati in zemljoradniki radi popolne politične nesposobnosti svojih voditeljev osamljena v parlamentu, pa zato tudi ni nič čudnega, ako plača Slovenija več davka, kakor pa bi ga sorazmerno morala. S svojim kolebanjem in svojo nesposobnostjo pa ni spravila SLS samo Slovenije v neugoden položaj, ampak tudi Hrvatsko, kar očitajo njenim voditeljem že hrvatski listi. Dr. Korošec je obsedel med dvema stoloma, ž njim pa tudi Slovenija, in edino v tem dejstvu imamo iskati vzroka onim bremenom, ki jih po zatrtjevanju časopisja SLS nosi naše ljudstvo, ne da bi imelo od tega kakke koristi. Demagogijo, ki jo je uganjala SLS pred volitvami, plačuje sedaj naše ljudstvo z milijardami!

+ **Koliko plačujemo v Sloveniji davka**, je dokazal posl. Pušenjak v „Slovenecu“ od 27. novembra. Iz tega dokazov je tudi razvidno, da plačuje Slovenija vsako leto več davkov. Čim bolj je naraščala SLS pod vodstvom dr. Korošca in čim več mandatov je dobivala, tem več davkov je plačevala Slovenija. Iz tega sledi, da je bila politika SLS popolnoma napačna, ker ni znala niti najmanj preprečiti naraščajočo davčno obremenitev Slovenije. Na drugi strani pa po zatrdilu poslancev SLS Slovenija iz vplačanih davkov tudi ni tega prejela, kar potrebuje. To nas uči, da poslanci SLS niso izpolnili svojih dolžnosti in da so dokazali samo svojo popolno politično nesposobnost.

+ **V razpravi o državnem proračunu** poslanci SLS doslej še niso predlagali niti v sekcijah niti v finančnem odboru, naj se zmanjšajo poslanske dnevnicke ter tako vsaj nekoliko znižajo državni izdatki tudi tam, kjer se lahko brez škode za splošno javnost. Iz tega je razvidno, kako hinavsko je bilo pisanje časo-

pisja SLS, ki je svoječasno poročalo, da so poslanci SLS glasovali proti povišanju poslanskih dnevnic, medtem ko so po dogovoru z dr. Korošcem njegovi najožji zavezniki bosanski muslimani glasovali za povišanje poslanskih dnevnic. Če bi bili poslanci SLS res proti povišanju poslanskih dnevnic, bi sedaj pri razpravljanju državnega proračuna nastopili za znižanje. Tega pa niso storili, iz česar se vidi, koliko so resnične njihove besede o nesebičnem delu za ljudstvo.

+ **Kdo brani v Belgradu slovenske interese?** V boj za državni proračun je Jugoslovanski klub poslal poleg posl. Vesenjaka in Pušenjaka, ki pa tudi nista nobeni zvezdi, posl. Žebota, o katerem je pač znano, da je dober kričač in pretepač na volilnih shodih, o katerem pa se ve, da ga v izobrazbi poseka marsikakšen kmečki fant. Če je SLS Žebota izvolila za njegove zasluge na njenih shodih za poslanca, prosto ji, toda toliko resnosti bi lahko zahtevala od svojega parlamentarnega zastopstva, da pošlje v važne parlamentarne odbore vsaj ljudi, ki bodo znali tudi pametno nastopati in braniti koristi slovenskih volilcev. Ali pa so mogoče drugi poslanci SLS še slabši od Žebota, Vesenjaka in Pušenjaka? Tudi ni izključeno. Zakaj od 21 tigorov iz gajbe SLS je poznanih samo par po svojih „duhovitih“ in „uspešnih“ nastopih. Od ostalih pa ni čuti ničesar, tako da so postala že njihova imena pozabljena in da volilci niti ne vedo več, koga so volili. Seveda ne more tako parlamentarno zastopstvo ničesar doseči, četudi imajo skoro vse slovenske mandate v rokah. Kaj pomaga, če so ti poslanci dobri pristaši SLS, če pa s svojimi majhnimi sposobnostmi in omejenimi dobrimi lastnostmi, ne morejo vršiti svojih dolžnosti tako, kakor zahtevajo potrebe. Ljudstvo mora radi nesposobnosti svojih voditeljev nositi vsak dan težja bremena. In tako lahko rečemo, da ni v Belgradu nikogar, ki bi branil in zastopal koristi Slovenije.

+ **Dvoličnost poslancev SLS.** »Slovenec« je 15. nov. poročal, da se je poslancu dr. Kulovcu posrečilo izposlovati ustanovitev kmetijske šole za Prekmurje. Res pa je, da je vlada že 30. jan. 1922 sklenila ustanoviti tako šolo za Prekmurje v Rakičanih, da je bila v to svrhu določena razlastitev tamošnje graščine in da so izvršene že vse potrebne priprave. Končno je tudi res, da je poslanec Kleki, član Jugoslovanskega kluba, dne 15. nov. 1923 vložil na ministra za agr. reformo vprašanje

glede razlastitve graščine Rakičan. V tem vprašanju narodni poslanec Kleki zanika potrebo kmetijske šole za Prekmurje in zahteva ustavljenje razlastitve graščine Rakičan.

+ **Zaradi praznovanja 1. decembra** je „Slovenec“ zapisal, da na komando ne bo ničesar slavil. To je stvar njegovega okusa. Spomniti pa je treba „Slovenčev“ gospodo, da so se z adreso zagrebškega Narodnega Veča peljali pred petimi leti tudi zastopniki SLS v Belgrad in da je v vladi, ki je odredila praznovanje 1. decembra, sedel dr. Korošec kot ministrski podpredsednik. Ali komanda dr. Korošca pri „Slovenecu“ nič več ne velja?

+ **Pljuvanje časopisja SLS.** Naš list je politikom SLS zabrusil v obraz že mnogo grenkih resnic, na katere seveda molče in se tudi časopisje SLS ne upa odgovorjati, ker ostane resnica vedno resnica, četudi oči kolje. Dasi se polikastri SLS stvarne polemike izogibajo kakor vrag križa, vendar pa ne morejo včasih vzdržati s silo ritajeane jeze, ki jim potem bruhne na dan v obliki pljunkov v časopisju tuberkulozne SLS. Tako poroča včerajšnji „Slovenec“, da je minister za socialno politiko dr. Peleš izjavil, da je njegov predhodnik dr. Zerjav nakazal Gospodarskemu društvu v Zagrebu 6 milijonov dinarjev, dasiravno je bila ta visoka vsota dvignjena pri Narodni banki na račun Potrošaškega saveza v Mostaru. Nadalje poroča „Slovenec“, da „so se v Belgradu že pojavili ljudje, ki delajo z vso silo, da se stvar prikrije. Med drugimi je prišel v Belgrad sam predsednik Hrvatsko-slavonskega gospodarskega društva, bivši demokratski minister dr. Franjo Poljak, ki je že obletal vsa ministrstva. Kakor nam zatrjujejo z dobro poučene strani, je tudi prihod predsednika Slavenske banke Avgusta Praprotnika, preko katere banke se je ta manipulacija izvršila, v zvezi s to zadevo. Ne bo odveč pripomniti, da se je mudil v Belgradu tudi znani ljubljanski odvetnik-radikal in povsod izjavljaj, da namerava dr. Žerjav s svojimi pristaji prestopiti v radikalno stranko. Ne da bi se podrobneje pečali s temi izjavami ljubljanskega radikala, ki je igral vidno vlogo pri pogajanjih med dr. Sušteršičem in radikali v svrhu podpiranja „Ljudskega dnevnika“ iz dispozičijskega fonda, jih je vendar zanimivo priobčiti, ker dokazujejo, na kak način se skuša na radikale vplivati, da bi to novo demokratsko afero prikrili. Poleg naštetih so na delu še drugi vplivni aktivni in neaktivni politiki in advokati.“ V svoje

pljunke in blato meša glasilo Katoliškega tiskov. društva tudi „Ljudski dnevnik“, dr. Šusteršiča in dispozijske fonde, s katerimi je bila gospoda od SLS že v tesnih zvezah in po katerih se jim cedé sline. Svoječasno smo že pozvali časopisje SLS, naj doprinese dokaze o podpiranju „Ljudskega dnevnika“ iz dispozijskega fonda, a tega do danes ni storilo. V svoji bolestni jezi in pobesnelosti pljuje v tonu najogabnejšega „revolveržurnala“ na vse strani, pri čemer pa pozablja, da oslovski glas ne pride do nebes. Mi pa smo navedli poročilo „Slovenca“ za zgled, kakšna žurnalistika se goji v tiskarni, ki je last Katoliškega tiskovnega društva!

+ **Apage satanas!** V Ljubljani so na magistratu pokazali komunisti svojim zaveznikom iz SLS figo, ker so se zbal zavezništva s stranko polomije. Sedaj pa seveda eseslovci zmerjajo komuniste, češ, da je bil že skrajni čas, da so izstopili iz večine občinskega sveta in „Slovenec“ zatrjuje, da je že pred meseci vedel, da bo do tega prišlo. Seveda sedaj, ko so jim komunisti obrnili hrbet, vpije pač vsa vesoljna šenkavška fara „Apage satanas!“, dasi je bil vsakdo, kdor ni šel ob volitvah v boj za zvezo s komunisti, zapeljivec in očiten grešnik. Edina dobrota je, da ni sedaj na vladi dr. Brejc; ta bi tem preklicanim komunistom že pokazal, po čem je krščansko-komunistična ljubezen iz Jugoslovanske tiskarne!

+ **Potovanje kralja Aleksandra v Pariz.** Kralj Aleksander se je 3. t. m. nenadoma odpeljal v Pariz. Uradno se zatrjuje, da je kralj odpotoval radi nenadne potrebe zdravljenja zob v Pariz, čemur pa se ne veruje. Dejstvo, da je s kraljem odpotoval poslanik Spaljkovič, se smatra kot dokaz, da gre za politično potovanje. Tudi je verjetno, da bi bil zdravnik v slučaju potrebe klican v Belgrad, ne pa, da bi kralj odšel k njemu v Pariz. Sodi se, da kraljevo potovanje ni privatnega značaja in da gre za važna zunanje-politična vprašanja. Govori se, da se bo kralj sestal s predsednikom Millerandom ter bo sprejel tudi francoskega ministrskega predsednika Poincareja. Gre baie za zadeve, ki bodo privedle do večjega zbližanja med našo državo in Francijo. Kralj potuje incognito ter se vrne najbrž 11. t. m. v Belgrad.

INOZEMSKÉ VESTI.

* **Velike poplave v Furlaniji.** Iz Gorice poročajo, da je vsled neprestane deževja Soča močno narasla in se je začela po nekaterih mestih razlirati. Most pri Gradiški se je popolnoma zrušil. Faro, del Gradišča in Zagraja je poplavlilo in prebivalci, ki so stanovali v barakah tostran Soče, so se umaknili proti Krasu. Po zadnjih vesteh so se zrušili še drugi mosti, tako v Pierisu in Turjaku. Človeških žrtev povodenj po dosedanjih vesteh ni povzročila, pač pa je že sedaj ogromna materialna škoda.

* **Zatiranje slovenskega jezika v Italiji.** Tržaška »Edinost« poroča, da je tržaška prefektura izdala odlok, glasom katerega morajo biti vse listine, ki se dajo pri državnih oblasteh registrirati, spisane v italijanskem jeziku, ali pa jim mora biti priložen potrjen prevod.

DNEVNE VESTI.

— **Konec koalicije na ljubljanskem magistratu.** Zvezo delovnega ljudstva, ki si je pri zadnjih občinskih volitvah v Ljubljani priborila večino občinskih svetnikov, so tvorili pristaši SLS, komunisti in socialni demokrati. Radi raznih afer v zadnjem času, radi katerih je tudi nekaj občinskih svetnikov iz vrst SLS odložilo svoje mandate, se je pričela Zveza delovnega ljudstva krhati in komunisti pod vodstvom dr. Lemeža so končno odpovedali sodelovanje v večini. V ponedeljek se je namreč vršil v Mestnem domu komunistični shod, na katerem je dr. Lemež naglašal neobhodno potrebo, da preidejo komunisti v občinskem svetu takoj v najstrožjo opozicijo. Dr. Lemež je zatrjeval, da so bili komunisti od svojih zaveznikov na vsej črti prevarani. Koalicijo je označil dr. Lemež kot usodno pomoto, izjavil je, da je komuniste SLS zlorabljala kot hlapce svojega partizanskega terorja na ljubljanskem magistratu in je proglasil „krščanske zastopnike delovnega ljudstva“ kot „zgovornike kapitalizma“ in „gospode, ki imajo delavca le takrat na jeziku, kadar ga rabijo za volitve.“ Shod je končno odobril soglasno resolucijo, ki izjavlja, da komunistična stranka ne nosi več odgovornosti za občinsko gospodarstvo, zato izstopa iz „Zveze delovnega ljudstva“, njeni zastopniki odlagajo vse funkcije v občinskih odsekih in zavodih ter prestopijo v najstrožjo opozicijo. Ob enem s to resolucijo sta bila odobrena dopisa dosedaj zavezniškima kluboma, klerikalnemu in socialistične-

mu, ki se obveščata o storjenem sklepu. S sklepom komun. stranke je razpadla magistratna večina. Župan dr. Perič razpolaga le še z 19 glasovi od 49. Njegova skupina 5 mož, je ostala v zavezništvu s klubom SLS, ki ima 14 članov. Skupaj sta obe skupini v manjšini in je pričakovati, da bo župan Perič podal demisijo. Mogoče je tudi, da pride do razpusta občinskega sveta, ter bi zavladal na magistratu zopet vladni komisar. Iz vsega pa se jasno vidi, kako se tudi v Ljubljani esesarjem izpreminja zlato v blato.

— **Iz kluba občinskih svetnikov SLS v Ljubljani** je izstopil tudi g. Orehek. To je že tretji občinski svetnik iz vrst SLS, ki se je nezadovoljen s politiko svojih tovarišev prostovoljno umaknil z magistrata. Ostali bodo bržkone kmalu neprostovoljno sledili, po tem ko so jim tudi komunisti odpovedali prijateljstvo. Za gotovo pa je pričakovati, da ne bo ne eden ne drugi hotel nositi odgovornosti za velike davke, ki jih je znala naložiti sedanja večina ljubljanskim meščanom. Zato nam je tudi pričakovati, da se bodo nekdanji prijatelji in zavezniki ob danih prilikah še krepko skočili v lase.

— **Kmetijski pouk po deželi.** Oddelek za kmetijstvo priredi tekom meseca dec. sledeča predavanja: V soboto, dne 8. XII. 1923. 1. Trebnje, o kletarstvu, Kafol. 2. Lesce, o kmetijstvu, Sustič. 3. Primskovo, o živinoreji, Hladnik. 4. Krka, o kmetijstvu, Pevc. 5. Črna pri Prevaljah, predpoldne, o čebelarstvu, Okorn. 6. Podpeca, popoldne, o čebelarstvu, Okorn. V nedeljo, dne 9. XII. 1923. 1. Na Šoli pri Žaljni, o sadjarstvu in poljedelstvu, Jereb. 2. Trebnje, o sadjarstvu, Kafol. 3. Senčur, o kmetijstvu, Hladnik. 4. Obrežje, obč. Vel. Dolina, o vinarstvu, Ambrož. 5. Željna, o gnojenju, Golmajer. 6. Dragatuš, o gnojenju, Konda. 7. Krka, o živinoreji, Pevc. 8. Logatec Sp., o gnojenju, Zdolšek. 9. Polana v Prekmurju, o kmetijstvu, Pavlica. V nedeljo, dne 16. XII. 1923. 1. Rodohova vas, o živinoreji, Jereb. 2. Rateče pri Kranjski gori, o planšarstvu, Sustič. 3. Črni potok, o travništvu, Golmajer. 4. Zatrežnica pri Žirovnici, o mlekarstvu, Pevc. 5. Logatec Gor., o sadjarstvu, Zdolšek. 6. Škofja Loka, o čebelarstvu, Okorn. 7. Mala Polana, o kmetijstvu, Vojsk. 8. Murski Petrovci, o kmetijstvu, Pavlica.

— **Spomenik kralju Petru v Kranju.** V Kranju se je sestavil odbor z nalogo, da v nameravanem parku prestolonaslednika postavi prihodnje leto spomenik kralju osvoboditelju Petru Velikemu. Spomenik se odkrije na izredno slavnosten način dne 3. avgusta 1924.

Poravnajte naročnino!

— **Morilec Daskalova** — naš državljani. Ugotovljeno je, da je morilec bolgarskega poslanika Daskalova Čičenkov, doma iz Štipa, naš državljani, da je pred dvema letoma pobegnil od doma na Bolgarsko ter se kot aktiven član makedonske organizacije udeleževal bojev proti naši državi. Naša vlada bo zahtevala od Češkoslovaške njegovo izročitev.

— **Brzjavna in telefonska zveza med Jugoslavijo in Italijo.** Zagrebška „Riječ“ je poročala iz Beograda, da je med jugoslovanskim in italijanskim ministrstvom za pošto in brzjav prišlo do sporazuma glede vzpostavitve nekaterih direktnih brzjavnih in telefonskih prog med obema državama. Predvsem bo vzpostavljena zveza med Trstom in Zadrom, ki je predvidena že 8. decembra. Ta vest doslej še ni potrjena.

— **Izkoriščanje izseljencev.** Beogradska policija je aretirala in izročila sodišču odvetnika Paniča. Ministrstvo notranjih del je ugotovilo, da je odhajalo v Ameriko več oseb s ponarejenimi potnimi dokumenti. Kakor se je pozneje izkazalo, je odvetnik Panič preskrboval Amerikancem, po večini rojakom iz Dubrovnika, Splita in drugih dalmatinskih mest, potne liste. Na zelo originalen in rafiniran način je ponarejal podpise in štampilje. Dokazano je, da je Panič na ta način pridobil 30.000 dinarjev nagrade.

— **Izseljevanje iz Jugoslavije v mesecu oktobru 1923.** Izseljeniški komisariat v Zagrebu javlja: Meseca oktobra t. l. se je izselilo iz naše kraljevine vsega 1652 oseb, od teh 1039 moških in 613 ženskih. Po poklicu je bilo kvalificiranih 177, nekvalificiranih 494, kmetov 662, brez poklica (otroci) 105, svobodnih poklicov 214. Po vselitvenih deželah odpade na Združene države S. A. 974, Kanado 190, Argentinijo 295, Chile 7, Brazilijo 168, ostale dežele Amerike 6, Južno Afriko 1, Avstralijo 11. V mesecu oktobru je bilo izseljevanje v glavnem usmerjeno v Združene države, dočim se iz Vojvodine, Hrvatske in Slavonije opaža veliko gibanje v Argentinijo in Brazilijo. Skupno število izseljencev od 1. januarja do konca oktobra t. l. znaša 5663. Poleg tega števila naših državljanov je odpotovalo v istem razdobju iz naše kraljevine 1736 tujih podanikov v prekomorske kraje. Kvota za tekoče fiskalno leto je že izčrpana ter se prošnje za izselitev v Združene države ne sprejemajo. Od tega so izvzete prošnje za običajne (neizseljeniške) potne liste; prošnje za klavzuliranje povratnih potnih listov, t. j. tistih izseljencev, ki se po kratkem obisku v domovini (največ 6 mesecev) vračajo v Ameriko, ter končno prošnje onih oseb, ki so rojene v inozemstvu in ki se torej ne računajo v našo kvoto. V ostale dežele je dovoljeno izseljevanje tekom celega leta.

— **Kredit za palačo parlamenta v Beogradu.** Za dovršitev zgradbe za par-

lament v Beogradu je odobren kredit v znesku 30 milijonov dinarjev.

— **Roparski napad na vlak.** V soboto 1. decembra so kačaki napadli na progi Gostivar—Tetovo 7 km pred Gostivarjem večerni osebni vlak. Vse potnike, večinoma trgovce, vračajoče se s trga v Tetovu, so popolnoma izropali. Govori se, da so nekega častnika, ki je potoval z vlakom, odvedli v ujetništvo. Po uradni ugotovitvi so napadalec odnesli za poldrug milijon gotovine in raznega blaga.

— **Čevlje kupujte od domačih tovarov.** tvrdke Peter Kozina z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana Brešt. 20, ter Aleksandrova cesta št. 1.

Stritarjeva oporoka.

Pokojni pesnik Stritar je imenoval za izvršitelja svoje poslednje volje vseučiliškega profesorja dr. Ivana Prijatelja. Oporoka nam kaže Stritarja kot človeka, prožetega plemenitih čustev, nazorov in idej, ki jih je položil v svoje spise in za katere se je boril vse življenje. Prvi dve točki testamenta sta rodbinskega značaja. Svojo hišo na Dunaju v XVIII. okraju, Herbeckstrasse 84 in vse svoje skromno imetje zapušča svojemu sinu dr. Milanu Stritarju, pri čemer povdarja, da je prepričan, da bo sin omogočil svoji materi čim najudobnejše življenje. Iz obeh odstavkov veje presrečna ljubezen, ki je vezala med sabo Stritarjevo rodbino. Značilno je, da naroča svojemu sinu, naj pošlje iz skromne zapuščine po njegovi smrti — oporoka je bila napisana 6. marca 1918. — 1000 K županu mesta Ljubljane „prestolice moje predrage domovine“, da to vsoto po svobodnem prevdanku uporabi v katerekoli svrhe.

Zadnji trije odstavki pesnikove poslednje volje se glase:

„Točka 3. Moja najiskrenejša želja je, da vzrejata in zgojita moj sin in njegova žena svoja dva otroka v zdrava, dobra in plemenita človeka, tako da ohrani naše rodbinsko ime vedno in povsod, kakor doslej, dober sloves.

Točka 4. Moj pogreb bodi popolnoma skromen in preprost, zgolj rodbinska zadeva, brez nepotrebne pompe, brez mrtvaških naznanil, brez obveščanja po listih in podobnega. Edino enostavno obvestilo na županstvo mesta Ljubljane.

Točka 5. Pri vseh svojih človeških slabostih in zmotah nisem sto-

ril nikdar nobenemu človeku vedoma in namenoma ničesar hudega. Ako pa se je to kdaj zgodilo, prosim odpuščanja, kakor tudi jaz odpuščam svojim nasprotnikom vse storjene mi krivice.

Tako se mirno poslavljam iz življenja, ki mi je kot osebi nudilo v svojem dolgem teku obilico razveseljivega, kot zvestemu človeku in miroljubu pa tudi mnogo bolečnih razočaranj. Pozabimo!

Iskren zadnji pozdrav moji ljubi slovenski domovini, kateri sem ostal, čeprav živem daleč od nje, do današnjega dne zvest, ljubeč sin in kateri sem si prizadeval nesebično in z vsemi svojimi duševnimi sposobnostmi vneto in pošteno služiti. (Te besede naj moj sin pristavi sporočilu na županstvo Ljubljane).

Hvaležen pozdrav vsem mojim prijateljem! Vsem mojim domačim presrčen: Z Bogom! Naj se me spominjajo v ljubezni! Še en pozdrav vsem dobrim ljudem na zemlji.

V Aspangu, 6. marca 1918.

Napisano na moj 82. rojstni dan.

Josip Stritar, s. r.“

Kmetijska dela v mesecu decembru.

Razna opravila. Najbolji čas za sekanje lesa, zlasti za stavbe. Kolovrati se pridno vrte. Najboljši čas za klanje in sušenje mesa. V izvenrednem mrazu okna pri shrambah s konjskim gnojem zakidaj. Čebele dobro zapaži. V dobrem senencu navozi drv. Žival skrbno pitaj, ker se kasneje ne bo redila več.

Drevje varuj, da ga sneg ne polomi; otresaj ali podpiraj. Varuj ga pred zajcem; mamaži ga, če nikakor ne moreš zagraditi, z mešanico iz ilovice, kravjeka, apna, krvi in fekalije. Gnoji drevju z gnojnico, katero okrog debla po snegu polivaš. Uspešno se v tem času drevje snazi, ako ni premrzlo (sicer v prosincu in svečanu dohiti). Zamrlo raskavo skorjo odgrni z žičasto krtačo ter namaži z apnom; neštevilne zalege s tem pokončaš. Zvite listke, zastale na vejah, skrbno pokončuj, v njih prezimuje sovražni mrčes, včasih očem niti viden. Goseničja gnezda pokončuj. Ptice, ki ti bodo pri delu pomočnice, udomačuj s pokladanjem zobi.

Trta. Če ni snega, rigolaj. Napravljaj podzidja. Varuj mraza vsaj bolj zlahtne mladike.

Vrt. Če mi snega, nabiraj špinado, solato itd. Zemljo prekopavaj in

gnoji. Uspešno je gnojenje pri rigolanju.

Cvetne rastline je treba snažiti od gnilih in trohnelih delcev. Žive od zraka, toplote, malo vode. Torej varuj mraza, dobro zrači in prilivaj (redko) malo mlačne vode. Čim več svetlobe dobe, bolj ostanejo sveže zelene.

Polje, če si ga že z gnojili zadovoljil, počiva. Mraz in moča ga koristno napreduje. Ob velikem snegu trpe ozimna žita, ker ne dobe zraka; prav dobro je, če moreš kaj zrahljati.

GOSPODARSTVO.

g Žganjekuha. Izza 20. novembra t. l. veljajo novi predpisi za žganjekuho. S tem dnevom je stopil v veljavo novi zakon o državni trošarini, ki določa, da je vsaka žganjekuha za lastno potrebo trošarine prosta. S tem zakonom in njegovim pravilnikom, ki je stopil v veljavo istega dne, je odpravljena vsaka kontrola, glede žganjekuh za lastno potrebo od strani organov finančne kontrole. Kotli niso več podvrženi zapečatenju finančne kontrole in se lahko uporabljajo za žganjekuho, kadar in kakor se hočejo. Istotako odpadejo tudi prijave za žganjekuho. Pač pa so prijavi podvržene one količine žganja, ki gredo v promet ali ki se prodajo.

g Kontrola nad bankami. Minister za finance dr. Stojadinović je sporazumno z Narodno banko poostiril kontrolo poslovanja poedinih bank in drugih industrijskih podjetij v državi. Istotako bo minister za trgovino in industrijo v najkrajšem času dal pregledati vse banke v državi in sicer najprej v Beogradu, Ljubljani in Zagrebu ter v drugih trgovinskih in bančnih centrih.

g Novi predpisi za zavarovanje valute. Generalni inspektorat ministrstva za finance je izdal cenik, po katerem se vrši zavarovanje valute pri izvozu blaga po čl. 16. pravilnika o prometu z devizami in valutami z dne 23. septembra 1921. Ta cenik velja od 1. decembra 1923: Pšenica 100 kg 300 Din, rž 250 Din, ječmen 230 Din, oves 210 Din, stara kornuza 225 Din, nova kornuza 220 Din, slaba kornuza 150 Din, bela moka za luksuzno pecivo in zdrobova moka 500 Din, bela moka za pecivo 460 Din, krušna moka 425 Din, moka za krmo 180 Din, otrobi 130 Din, kornuzna moka 250 Din; konji za klanje 100 kg 600 Din, težki konji za vožnjo (iz Slovenije) za enega konja 6000 Din, lahki konji 5000 Din, osli 1000 Din, mezgi 2000 Din, krave 2500 Din voli in biki par do 700 kg

3000 Din, par od 700—900 kg 4000 Din, par od 900 kg in več 5000 Din, teleta do 70 kg 1000 Din, ovni 200 Din, svinje par od 140 do 240 kg 2500 Din, od 240 kg dalje 3500 Din, koze 200 Din; mast za 100 kg 3600 Din, suho svinjsko meso 3200 Din, salame 8000 Din, slanina usoljena 3200 Din, sveža slanina 3300 Din, prekajena slanina 3200 Din, šunka 5000 Din, sveže svinjsko meso 2800 Din, goveje meso 1600 Din, suha čreva 14.000 Din, sive goveje kože 2200 Din, kravje kože 2000 Din, telečje kože 3000 Din, ovčje kože 2500 Din, kozje kože 3000 Din, zajčje kože 15 Din; suhe slive po uzanci 240 Din, merkantilne suhe slive 200 Din, suha jabolka 200 Din, konzervirano sadje s sladkorjem 2000 Din, brez sladkorja 1000 Din; purani 60 Din, goske 80 Din, kokoši 25 Din, zaklani purani 100 kg 30 Din, zaklane goske 100 kg 40 Din, sveža jajca zaboj s 1440 jajci 2800 Din; sive konoplje 100 kg 2000 Din, drva za kurjavo 10.000 kg 2000 Din, oglje 10.000 Din, premog 5000 Din, lignit iz Rakove Bare in Trbovelj 3000 Din, hrastovi pragi (šliperji) po 2,5 m 50 Din, bukovi 300 Din, brzojavni drogi 7 do 9 m dolgi 50 Din, hrvatski in slavonski cement 6000 Din, dalmatinski cement 5500 Din. Pooblašene banke morajo pri izdajanju uverenj točno navesti vrsto robe in količino ter se strogo držati označenih cen. Obračunavanje se vrši po srednjem borznem tečaju od onega dne, ko se izda uverenje. Izvozne carinarnice morajo ob pregledu in carinjenju točno paziti, ali blago, ki je navedeno v uverenju, odgovarja robu, ki se izvaža. Ako bi se pripetila kakšna nepravilnost, bo carinarnica dostavila uverenje s svojimi opazkami generalnemu inspektoratu.

g Trgovinska pogajanja z Avstrijo. Pogajanja, ki bi se imela že pretekli mesec pričeti med našo državo in avstrijsko republiko radi zaključitve trgovinske pogodbe, so bila odložena na nedoločen čas. Povod tej odgoditvi je ta, da naša vlada za sedaj ne misli skleniti trgovinskih pogodb z drugimi državami, dokler ne bo narodna skupščina sprejela novi zakon o splošni carinski tarifi. Ker bi se naša pogajanja z Avstrijo imela vršiti na podlagi carinskih tarifov, naša vlada ni mogla pričeti pogajanj, ker nima gotove carinske tarife, ki bi mogla služiti kot podlaga, po kateri bi se moglo vedeti, kaj naj od Avstrije zahtevamo in kaj ji moremo dati. Sedanji zakon o splošni carinski tarifi pa ne odgovarja popolnoma zahtevam sedanjega časa ter gospodarskim razmeram naše države, vsled česar se pogajanja na njegovi podlagi niso mogla pričeti. Pogajanja z Avstrijo radi sklepa trgovinske pogodbe se torej ne bodo pričela pred pri-

hodnjim letom, ker do tega časa narodna skupščina še ne bo rešila zakona o splošni carinski tarifi.

g Koliko smo pridelali pšenice leta 1923? Kmetijsko ministrstvo je izdalo nastopne podatke o letošnjem pridelku pšenice: Povprečni pridelek pšenice na 1 ha je znašal l. 1923 za celo državo 14.15 q (l. 1922 9.52), severna Srbija 15.12 (7.75), južna Srbija 13.59 (8.74), Hrvatska 13 (13.78), Vojvodina 15.78 (9.50), Bosna in Hercegovina 12.49 (9.44), Slovenija 13.88 (13.03). Največ pridelka pšenice izkazuje Baranja in sicer 16 q na 1 ha.

g Aktivnost državnih železnic. Državne železnice v Jugoslaviji so imele v letu 1921-22 881 milijonov 396.098 Din izdatkov, a dohodkov 1 milijardo, 133 milijonov 563.293 Din. V letu 1922-23 so znašali izdatki 985 milijonov 721.683 Din, a dohodki 1 milijardo 169 milijonov 774.946 Din. To pomenja čistega dobička 181 milijonov 53262 Din ali 18%.

g Bolgarsko žito za Jugoslavijo. Gospodarska konvencija med Sofijo in Beogradom določa, da bo Bolgarska na račun vojne odškodnine preskrbela žito za Dalmacijo. Žito bo odposlano iz Burgasa v dalmatinska pristanišča. Beograjska vlada je sklenila, da bo žito služilo edinole kritju potreb pasivnih dalmatinskih krajev.

g Uvoz moke iz inozemstva. Iz Beograda poročajo, da je ministrstvo za trgovino in industrijo predložilo ministrskemu svetu zahtevo, naj se ukine odredba o svobodnem uvozu moke vseh vrst iz inozemstva.

g Proizvajanje svile v Vojvodini. Po natančnih poročilih je dognano, da je Vojvodina kraj, kjer je pri nas svilarstvo najbolj razvito. V tem letu je bilo tam nad 5890 gojiteljev sviloprejk, ki so imeli okoli 69.740 kg kokonov. V ogromni množinah so nasadi murvenih dreves; štejejo štiri in pol miliona komadov.

g Novi češkoslovaški bankovci. Ta mesec prično v Pragi tiskati nove 50-kronske bankovce, ki pridejo v promet še-le tekom prihodnje spomladi. Nato se bodo tiskali 10- in 20-kronski bankovci.

g Sredstvo proti zanohtnici in ozeblini. Zanohtnica in ozeblina je veliko bolj nevarna za roke nego za noge, kajti na rokah se prav rade napravijo rane. Treba je torej takoj pričeti z zdravljenjem, da se bolezen ne razpase. Treba se je skrbno ogibati nagle izpremembe temperature. Nog ali rok se ne sme približati ognju, tudi vroče kopanje je škodljivo. Za zdravljenje rok je priporočljiva vroča voda z nekoliko kapljami amonijaka. Za noge je sledeče navodilo: Namažite vsaki večer bolno nogo s sledečo zmesjo: glicerina 60 g, venecijski loj 60 g, sponal 30 g. Vsako jutro pa namažite nogo z 1/8 raztopine formola in potem potrosite s sledečim praškom: Cin-kov oksid 10 g, loja 100 g.

g Pripriprosto sredstvo proti zastrupljenju krvi. Čestokrat se dogodi, da se kdo

zbode s peresom, ki je bilo v črnilu, pa si na ta način lahko zastrupi kri. Istotako se lahko zastrupi s šivanko ali gorečo vžigalico. Zastrupljeno mesto hitro oteče in boli. Pri tem pomaga priprosto sredstvo, mleko. Treba je vtakniti otekli prst ali roko v mleko, ki se od otekline kmalu segreje; zato je treba mleko večkrat menjati. Bolečina kmalu odneha in tekom ene ure mine nevarnost zastrupljenja.

g Božično pecivo. — Prestice. Vmešaj med pol kilograma moke 1 zavitek pecilnega praha, primešaj 20 dkg surovega masla, vse stresi na desko in zgneti z 2 jajci in 4—6 žlic mleka v fino testo. Odreži male koščke testa, raztegni jih z dlanjo v dolge okrogle pasove in zvij v prestice. Narejene pomagaj z raztepenim jajcem in peci v dobro s surovim maslom pomazani pekači v vroči pečici, da postanejo rumene. Prestice tudi cel mesec lahko hraniš v pločevinastih zaklopnih.

g Dobri keks. Dobro zgneti na deski 15 dkg surovega masla s pol kilograma sladkorja in 5 jajci (lažje je ako mešaš najprej surovo maslo, potem jajca, primešaš sladkor) pridaš ¼ l smetane, malo vanilije in žlico natrona. Vmešaj 1 in pol kg moke in razvalaj testo za nožev hrbet na debelo. Izreži razne oblike ter jih speci v vroči pečici.

Tržne cene.

Žito. Koncem preteklega tedna je žitno tržišče nekoliko oživel, a cene so se učvrstile. — Moka in nova koruza sta imela precej prometa. Posebnega izvoza ni bilo. Na novosadski borzi so se sklepali zaključki za novo koruzo za januar in februar po 225 do 235 dinarjev. Ti zaključki pa v glavnem ne vplivajo na efektivne zaključke, ker se nova koruza pri takojšnji dobavi lahko dobi za 210 dinarjev. Cene moke so notirale na isti borzi pod cenami mlinov, ker je bila faktična cena za boljše vrste do 25 Din višja, kakor notira na novosadski borzi. Poslovna tendenca je bila v prošlem tednu prijaznejša, cene so bile sledeče: Moka boljših mlinov se je v početku prošlega tedna ponujala po 515 dinarjev, a koncem tedna se je utrdila na 520 dinarjev. Pšenica, ki je preteklo nedeljo dospela na 300 dinarjev, se je učvrstila v ceni ter se ponuja na bačkih postajah po 312 do 315 dinarjev. Koruza se nudi po 210 dinarjev nova roba, stara po 225 do 230 dinarjev, oves po 245 dinarjev.

Živina. Pretekli teden so bile na sejmu v Zagrebu nastopne cene za kg žive vage: voli I. 13.25—14.05, II. 13—14, III. 10—11; bosanski I. 12—13, II. 10.05—11.05, III. 9 do 10; mlada živina: 11.25—13, krave I. vrste 11.25—12, II. 10—11; teleta 8.22—22.50, II. 21—21.50, pitane svinje 25—26.25, pitane srmske 26.25—27.05. Na dunajskem sejmu 29. novembra so plačevali v tisočih avstrijskih kronah za vole prima 11.500, bike in

krave 11.000—15.000, malo živino 8—11 tisoč kron.

Vino. Pretekli teden je na našem vinškem trgu nastopila rahlo zboljšanje, dasiravno je položaj še vedno kritičen. Izvoza sicer ni, toda domači konzumenti povprašujejo več nego doslej. Cene: vrška vina 3.50—4.50 Din, hrvatska vina 3.20—5 Din, slovenska vina 3.50—7 Din za liter po kakovosti. Dalmatinska vina se tržijo po 27.5 do 31.5 Din po hektolitrski stopnji in boljša bela vina med 35—37.5 Din po hektolitrski stopnji.

Usnje in kože. Cene so ostale od zadnjega poročila skoro neizpremenjene. Pretekli teden so notirali: vaš-podplati v polovicah, težki a Din 80—85 per kg, vaš-podplati v polovicah, lahki a Din 70—75 za kg, 3krat vloženi podplati (Ilzoc) a Din 85—90 za kg, kruponi a Din 105—110, notranjki a Din 55—60 za kg, vratovi a Din 50—55 za kg, okrajne a Din 40—45, črne kravine in kipse a Din 100—120 za kg, črne gladke teletine a Din 150—155 za kg, rjave kravine in kipse a 105—120 za kg, rjave teletine a Din 155—165 za kg, boksteletine a Din 25 do 30 za kvadrat in veljajo iste pri večjem odjemu in proti takojšnji gotovini. Surove kože notirajo: goveje kože težke čez 30 kg a Din 23—23.50, goveje kože lahke od 20 do 30 kg a Din 20—20.25, goveje kože lahke pod 20 kg a Din 18, telečje kože a Din 30—34 za kg uhodne t. j. sveže kože.

Celjski trg. Govedina: v mesnicah I. 25, II. 22, na trgu I. 22.50, II. 17.50. Teletina: I. 35, II. 30. Svinjina: I. 35, II. 30, slanina I. 43, II. 40, mast domača 44, ameriška 39, šunka 55. Divjačina: zajec 60, srna 25. Mleko 3.75, maslo surovo 55, čajno 75, jajce 2.50. Sadje: jabolka 4—6, hruške 6—8, kostanj 2.5. Specerijsko blago: kava Portoriko 56 do 68, Santos 44—50, Rio 40, sladkor v kristalu 20, v kockah 22, riž I. 11, II. 8.50—10, olje namizno 32, bučno 40. Moka: „00“ in „0“ 6, „2“ 5.70, „4“ 5.30, turščična 3.20—3.40 (na drobno po 20 par več). Žito: pšenica 355 do 365, rž 300, ječmen, oves, turščica 280 do 300, fižol 500—600, grah 1500. Krompir 1—1.25, zelje 1. Cene stalne.

RAZNE.

r Preveč živine imajo v Argentini, ki je v gospodarski krizi, ker ne more izvažati mesa. Tam so nedavno na nekaterih veleposestvih poklali na tisoče glav dveletne živine in pometali meso proč ali pa ga zakopali, ker bi izkupiček zanj ne pokrili niti prevoznih stroškov v druge države, predvsem evropske. Veleposestniki so obdržali od poklane govedi samo kože. Po sedanji tržni ceni stane v Argentini govedo 180 do 200 kg težko samo 10 pesov.

r Velikost človeškega telesa. Nekateri učenjaki trdijo, da visokost človeškega telesa stalno pojema, dočim drugi pravijo, da je stalna in da so za višino merodajne le razmere, v katerih člo-

vek živi. Najboljši dokaz za to, da so rastline, ki so iste vrste, normalne višine, v ugodnih razmerah pa nenavadno visoke. Pred nekako dvesto leti je dokazoval na akademiji v Parizu profesor Henrian, da se človek stalno manjša in je čital neke spomine, iz katerih je sklepal: »Adam je bil visok 40 metrov, Eva 38 metrov in pol. Noe se je pomanjšal že na 35 in ¼, Abraham na 9. Mojzes je imel še nad 4 metre, Herkul 3¼ m, Aleksander Veliki 1 m 95 cm, Julij Cezar pa 1 m 62 cm.« Današnja povprečna višina je 1 m 58 cm. Henian je trdil, da je pojemanje visokosti človeškega telesa stalno. Po njegovem mnenju postane torej človeški rod »liliputanski« (pritlikovski). Ali človeški rod res peša v velikosti ali ne, nas pač sedanjike ne briga, ampak zadovoljni smo lahko, da pri današnjih razmerah nismo taki orjaki, kakor sta bila Adam in Eva. Kaj bi pač počel družinski oče, sam visok 40 m, če bi moral preživljati in sosebno oblačiti svojo 38.5 m visoko soprogo in svojo primerno starosti visoko deo. Kako visoke bi morale biti hiše itd., da bi človeški rod sploh mogel živeti!

r Brezžični telefon v ameriških farmah. Malokatera nova iznajdba je tako hitro postala popularna kot brezžični telefon. V mestih je videti že vsepovsod na strehah karakteristične žice, nategnjene med dvema drogoma, takozvane antene, ki lovijo električne valove v zraku, prihajajoče iz raznih bližnjih in daljnjih oddajalnih postaj. Vsak dan prinašajo časopisi program teh postaj, dolgost njihovih valov in uro oddaje, tako da bi lastnik brezžičnega telefona doma lahko izbral, kaka poročila, predavanja ali koncerte se mu zljubi poslušati. In ker so stroški za nabavo takega aparata razmeroma majhni, se raba radiotelefona širi čim dalje bolj z neverjetno naglico. Zlasti popularen je postal radiotelefon med farmarji. Ni čuda. Farmerju, ki živi daleč od vsake večje naselbine, se ni treba več bati samote. Kadar hoče, je v zvezi z zunanjim svetom. Radiotelefon mu ne nudi le zabave, marveč je postal za njega tudi jako praktična in koristna naprava. Dandanes 150 radiopostaj po vseh Zedinjenih državah razpošilja dnevna poročila o vremenu, stanju usevov in tržnih cenah poljedelskih pridelkov. Razun tega 250 postaj redno oddaje predavanja poljedelskega departamenta o raznih poljedelskih vprašanjih. Poljedelski department je izračunal na podlagi poročil svojih zastopnikov iz 780 counties, da je v teh približno 40.000 radioaparatur. To bi bilo, povprečno 51 aparatov za vsako county. Ker imamo 2850 poljedelskih counties v Zedinjenih državah, bi se lahko cenilo, da je po istem razmerju že 145.000 brezžičnih telefonov na farmah.

r Zakon v Rusiji. V Rusiji, kakor znano, ne poznajo cerkvenega zakona. Leta 1918 so izdali sovjeti tozadevno posebne predpise, po katerih razločuje-

jo vpisane in nevpisane zakone. Pod zakonom razumevajo trajno skupnost obeh spolov. Pri vpisovanju skleneta zakonec, katero ime bosta v zakonu nosila, ali moževo ali ženino, ali pa oboje. Pri ločitvi je isti proces. Žena lahko nosi naprej moževo ime, ali pa zopet svoje dekliško. Otroci imajo ono ime, ki so si ga stariši izbrali pri vpisovanju. Vpisani zakon se razlikuje od nevpisanega po tem, da vpisani ne more imeti obenem dveh žen, česar nevpisanemu nikdo ne brani. Po vpisanem zakonu je oni zakonec, ki je premožnejši, dolžan tudi po ločitvi zakona skrbeti za revnejšega, ne glede na to, ali je to žena ali mož. Ločitev zakona se lahko izvede ali po medsebojnem sporazumu ali pa na zahtevo enega ali drugega. Po ločitvi se lahko vsak ponovno omoži, oziroma oženi.

r Dolga imena. »Figaro« piše, da je eden njegovih urednikov govoril z nekim kitajskim kmetom, ki se piše »Hurriberrigovrigococotakletchea« in ima torej ime na petnajst zlogov. So znana še druga dolga imena: »Zunala-corregni«, znan agitator Baskov, in »Otanlaurchi«, gojitelj španskih bikov za borbo. Lepo, dolgo ime pa ima pač neki Singalez z imenom »Nevayakka-regodakandearachehige«. Kaj bi počeli pri nas učitelji in sploh tisti, ki imajo z ljudmi veliko posla, če bi imeli mi tako dolga imena.

r Stroj inteligence. V New Yorku in sicer v vojašnici 69. polka je stvorena izvanredna razstava. Razstavljen so namreč najrazličnejše priprave, ki naj nameščajo človeško delo v delavnice. Med drugimi je telefon, ki ima posebno prireditev za prejemalca, tako da ima obe roki prosti za drugo delo med telefonskim pogovorom. Toda čudo vseh čud je stroj imenovan »Contrology«. »Contrology« je namreč kompleks strojev in pristojev, ki uporabljen po največjem bedaku, slednjemu zabranjuje uporabo svoje omejene pameti, marveč ga naredi popolnoma sposobnim delavcem. Ta stroj popisati bi bilo preobširno in bi se tudi popis od lajka težko razumel. Z »Contrology« zamore gospodar vedno natančno znati, kje se nahaja njegov uslužbenec in kako daleč je s svojim delom, ne da bi mu treba stati vedno za hrbtom. Russel Brand, iznajditelj tega stroja pojasnuje svoj sistem s kinematografičnimi projekcijami in kaže kako popolno deluje bacienda, na kateri je uslužbenih več oseb. Tudi to, da so uslužbeni, ko zapuste delo, bolj spočiti nego, ko so pričeli delati, ker njegov stroj ima posebno namen omogočiti, da se možgani med delom spočijejo. O tej iznajdbi poročajo ameriški listi, če je resnična ali le ameriška izmišljotina se seveda ne da ugotoviti.

LISTEK.

M. Hartman:

Gozdna vojna.

(Dalje.)

Ljudje si niso upali izreči svojega mnenja, toda odposlanec, ki se je vrnil, je potrdil, da gori gozd, ter je pristavil, da ga je zažgala Liduška. Smejoč se je letala ter z gorečo vejo zažigala suho listje, mahi in grmovje in tako razširjala požar. — Dušničane je pretresla groza. — Kričanje žensk in otrok je pretreslo zrak. Kaj naj store? — Kopati järke? Gozd so ločili na eni strani globel, na drugi strani pa močvirnati travniki in ribniki od drugih gozdov. Tudi bi ne zadoščale moči, ako bi ga skušali rešiti v majhnem obsegu samó okoli Homole. V vasi ni bilo skoro nobenega moškega in ogenj se je v suhem poletnem času neznansko hitro širil!

Že se je dimnati steber izpremenil v ognjenega, ki se je visoko dvigal nad celim gozdom ter razsvetljeval kakor ogromna baklja vso okolico do oddaljenih gora. Skozi drevesa se je videlo globoko notri v gozd. Natanko se je razločilo grmovje, mahovje, studenci in potočki, kamenje, — vse je bilo krvavordeče pobarvano. Drevesa so se tako natančno ločila, da bi se jih lahko preštevalo.

Še je bilo mirno v prvih vrstah dreves, toda v notranjosti gozda je prasketalo in pokalo kakor tisoč strel in goreče veje so letele visoko v zrak ter nato zopet v širokem loku padale naokrog in tako razširjale pogubo. — Že je cvrčela Litavka in se na enem mestu kadila, zakaj potok, ki se je izlival vanjo iz gozda, je vrel od silne vročine. Iz tega potoka so se dvigale silne sopare. Plameni so se že razširjali iz gozda skozi drevje do skrajnih mej, do prašnega pota, ki je šel ob robu gozda. Kakor tisoč kač so sikali plameni in švigali vedno dalje, drug preko drugega, naprej in naprej. Od poletne vročine izsušeno mahovje, bilje in grmovje se je vnelo in zgorelo brez dima, ogenj pa se je od tal prijemal vej, smrek in jelk, ki so izginjale v temnem mokrotnem dimu, nad drevjem pa so zopet švigali visoko v zrak velikanski plameni. Požar se je širil čimdalje bolj, uničujoč vse pred seboj.

Naenkrat se je dvignil nad gozdom s tožečim krikom drug črn, divje begajoč oblak. Bile so ptice gozda, ki so bežale pred pogubo v gostih množinah. Mnoge so popadale

z osmojenimi perutmi ali pa zadušene nazaj v plamene.

In kakor v zraku se je tudi na zemlji pričel splošen beg gozdnih prebivalcev. V divji naglici so prihiteli skozi plamene, goreče drevje in grmovje kuncí s plesočimi, zajci z velikimi boječimi skoki, jelen z rogovi, položenim na hrbet, srne z iztegnjenimi vratovi in glavami, med njimi pa podlasice in dihurji. Tudi divji merjasec je prisopihal, — ščetine na njegovem hrbtu so gorele in krulč se je zagnal v potok da bi se ohladil. Vse živali so hitele plavajoč in skakajoč od kamna do kamna na nasprotni breg Litavke, kjer so težko dihaajoč obležale ter strmele v svoje goreče domovje. Mnoge so obležale v neposredni bližini ljudi, celo sredi med njimi. Niso se več bale ljudi, spoznale so večjo in hujšo grozo.

Vročina je postala neznosna. Vse je bežalo v vas, da bi našli zaščito za zidovi in da bi začeli polivati strehe z vodo, katerim je pretela nevarnost od vročine in letelih isker. Krik groze je ustavil bežeče. Pepik Pikard je zakričal. Ozrl so se še enkrat proti gozdu in glej! sredi plamenov se je izprehajala z gorečo vejo v roki znorela Liduška. Že so ji goreli lasje in obleka. Zdelo se je, kakor da hoče priti ven iz plamenov. Obstala je premišljajoč, naenkrat pa se je obrnila in odhitela z dolgimi koraki nazaj v ognjeno morje, v katerem je izginila.

Liduška! so zakričale ženske vse naenkrat, kakor da bi jo hotele priklicati nazaj. Ko pa se ni vrnila, so izbruhnile v jok ter odhitele tarnajoč v vas.

„Glejte!“ je rekla ena izmed njih, „to imamo od vojne za gozd.“

„Za gozd? — Kje je sedaj gozd?“ je vprašala druga. — „Berači smo za večne čase!“

„To imamo sedaj od vojne,“ je ponovila tretja, „Liduška je znorela radi nje, mi smo berači, naši možje pa se potepajo v tujini, da jih pobijajo za Petra Bureša.“

„Proč z vojno, ničesar nočemo slišati o vojni,“ so pričele kričati vse, „proč z vojno!“

Ker v vasi ni bilo drugih vidnih znakov vojne kakor par oboroženih mož, ki jih je pustil tam Peter Bureš radi ujetega Zdenka Mike, so planile ženske najprej nanje. Možje se niso mnogo branili. Iztrgale so jim puške in jih preklinjaje razbile na kamenju, da so se kopita in petelini razleteli daleč naokrog. Potem so vdrle v kaščo in odprle Zdenku jejniška vrata.

„Pojdi dobri Zdenko, kamor hočeš, ti dobri brat naše Liduške, — nočemo ničesar več slišati o vojni, ti si prost!“

Ženske so med gozdnim požarom zavlada v Dušniku in starec od kladva, oče Petra Bureša, se v tem trenutku ni upal vzpostaviti porušene oblasti svojega sina ali pa se celo upreti osvoboditvi Zdenka. Smatral je za najpametnejše, da se je tiho umaknil ter odpotoval k svojemu sinu, ki je v tem času sedel v gradu Horšovicah in kateremu je hotel poročati, kaj se godi.

Za to ni bilo sile. Gozdni požar so dovolj jasno in razločno opazili daleč naokoli.

Po dveh dneh, ko je od gozda ostalo samo oglje in pepel ter so samo še posamezna drevesa molela svoje oči rnele veje proti nebu, so se vrnili Dušničani posamezno ali pa v skupinah od vseh strani, da bi videli, kaj se je zgodilo. Oni, ki jim Peter Bureš ni dovolil nobenega dopusta, so odšli ponoči na skrivaj domov, — nekateri pa so se očitno uprli in pri tem so jih tudi drugi podpirali. Šlo je za domačo vas in za ljubljeno gozd, ki je bil tako dolgo rednik vseh. Ljubzen do rodne grude, ki je tako značilna pri vseh slovanskih rodovih, ki vodi človeka vedno nazaj v rojstni kraj, na priljubljeno mesto, je tudi v tem slučaju premagala vse druge ozire. Saj se je tudi Žižka vrnil s svojimi taboriti skoro po vsakem pohodu nazaj v tabor in vsi njegovi veliki, silni vojni pohodi in izpadi v večjem obsegu so se izvršili iz njegovega tabora.

(Dalje prih.)

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«.
— Odgovorni urednik Fr. Jereb. —
Tisk J. Blasnik nasl. v Ljubljani.

Kupim

vsako množino tramov in vseh vrst rezanega in okroglega lesa. — Ponudbe z »noto«, obveznimi cenami in dobavnim časom pod »Prodaj« na upravo »Ljudskega tednika«.

„INDUS“

usnjarna Karol Pollak v Kranju, prodaja:

Rider encilindrski kondenzacijski parni stroj od 55 HP

še popolnoma novo ohranjen s parnim kotlom, katerega gorilna ploskva (Heizfläche) meri 26 m² in ima 8 1/2 atmosfer pritiska. Ogleda se ta stroj lahko v tovarni v Kranju, kjer se izve tudi za prodajno ceno.

EKSPORT

„JUGOEKSIM“

IMPORT

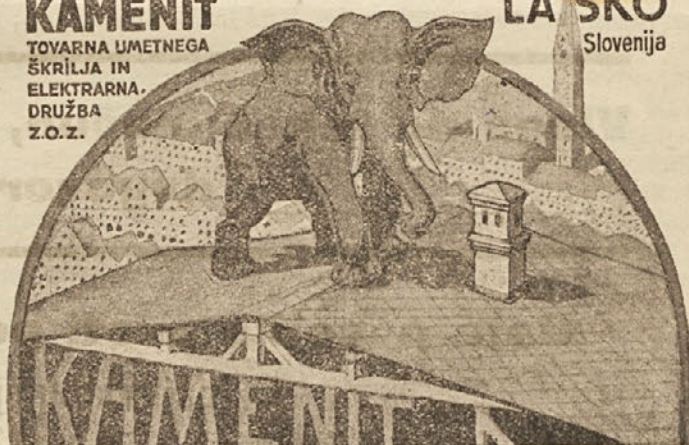
trgovska družba

Vekoslav Pele in drugovi v Ljubljani, Vegova ulica 8

Trgovina s specerijskim, kolonijalnim, materijalnim blagom, deželnimi in poljskimi pridelki ter izdelki, mlevskimi izdelki, lesom in lesnimi izdelki ter manufakturo na debelo.

KAMENIT
TOVARNA UMETNEGA
ŠKRILJA IN
ELEKTRARNA.
DRUŽBA
Z.O.Z.

LA ŠKO
Slovenija

Azbetno - cementni škrilj znamke „KAMENIT“

dobavlja tovarna „KAMENIT“ na Laškem.

Proračuni in obiski brezplačno!

SINGER ŠIVALNI STROJI

Na celem svetu znani kot najboljši.

Podružnice in zastopstva v vseh mestih

LJUBLJANA, Štepančeva ulica števil. 3
Centrala za državo S. H. S. ZAGREB Maruličeva ulica br. 5. II. kat.

Hranilni in posojilni zavod

P. Z. Z O. Z.

je pričel poslovati dne **1. decembra** tek. leta

v Ljubljani na Dunajski c. 23

Sprejema

**hranilne vloge pod najugodnejšimi
pogoji,**

upoštevajoč od finančnega ministra že naznanjeno davčno
prostost hranilnih vlog.

**Vloge na tekoči račun, najugodnejše po
dogovoru.**

**Daje posojila proti popolni varnosti,
najkulantnejše.**

V Ljubljani, dne 1. decembra 1923.

Franc Peterca, veleposestnik in trgovec v Ljubljani, kot predsednik.

Josip Šiška, stolni kanonik v Ljubljani in posestnik, podpredsednik.

Franjo Škrbec, lesni trgovec v Ljubljani, in

Fran Bartol, lesni trgovec v Ljubljani, odbornika.